

Informasjon

Om oss

Aktiviteter

Noen å snakke med

Hud & Helse

Bli medlem

For medlemmer

Medlemsfordeler

Min side

Send oss oppdateringer

Dine rettigheter

Tillitsvalgt i PEF

Information in other languages

By language

By diagnosis

Landsmøtet

Likepersonslogg

Hjem

Kronalas urtikaria

English Українська (Ukrainsk) Polski Davvisámegillii (Samisk) Русский (Russisk) Español Af-soomaali

Urtikaria lea sanjáš ja/ dahje spiidejeaddji ihttomat skoavhllit mat ihtet ja fas jávket. Kronalas urtikaria čilgejuvvo skoavhlin mat ihtet eanas beivviid ja bistet eanet go guhtta vahku. Kronalas urtikaria sáhtta boahit juogo fáhkka dahje lea juoga mii váikkuha ahte ihtá (indusere), ja diet guokte vuogi sáhttiba maid oktanis boahit.

Kronalaš urtikaria birra

Urtikaria dovdat mii maid rušmasin (elveblest). Dat lea dábálaš liikedávda mas leat bohtaneamit mat saknjidit (skoavhllit) liikkis. Rušmasat ihtet vaikko gokko liikkis, ja sáhttet leat ollu sivat dasa ahte ihtet. Sáhtta earuhit gaskkal fáhkka, kronalaš induserejuvwon ja kronalaš spontána urtikaria.

Čuvges liikkis sáhttet skoavhllit leat guvgesruoksadat dahje oidnojit dego ruvssodan, gámis liikkis ii oidno álo nu bures ii oidno ruvssodeapmi seamma láhkái. Baicca dan sadjái go ruoksadin, de sáhtta leat seamma ivdni go liiki mudui rupmašis, dahje leat čuovgadeabbo dahje seavdnjadeabbo.

DIAGNOSA vuođđun lea oktavuoha buozalmasvuoda historjá maid pasieanta lea mitalan, ja klinihkalaš iskan maid doavttir lea dahkan. Go kronalaš urtikaria sáhtta fas jávkat, de ii leat álo ahte dus leat garra dávdamearkkat go leat doaktára luhtte. Dan dihte sáhtta leat ávkkálaš govvet liiki go dávdamearkkat oidnojit, de sáhtat sáhtat čájehit doaktárii go dus lea diibmu nuppe háve.

Dávda ii njoamo.

Sivva

Urtikaria sivvan lea ahte muhtin ávdnasat laiget varas, earret eará **histamin**. Go diet laigan dáhpáhuvvá liikkis, de šaddet skoavhllit. Dávjá eai dieđe manne kronalaš urtikaria čuožžila dahje manne fáhkka skoavhllit muhtomin šaddet guhkilmas váttisvuontan. Kronalaš urtikaria ii boađe das ahte lea allergiija, ja dan dihte ii leat allergiija árvoštallan dárbašlaš.

Kronalaš urtikaria sáhtta juohkit guovtti sortii:

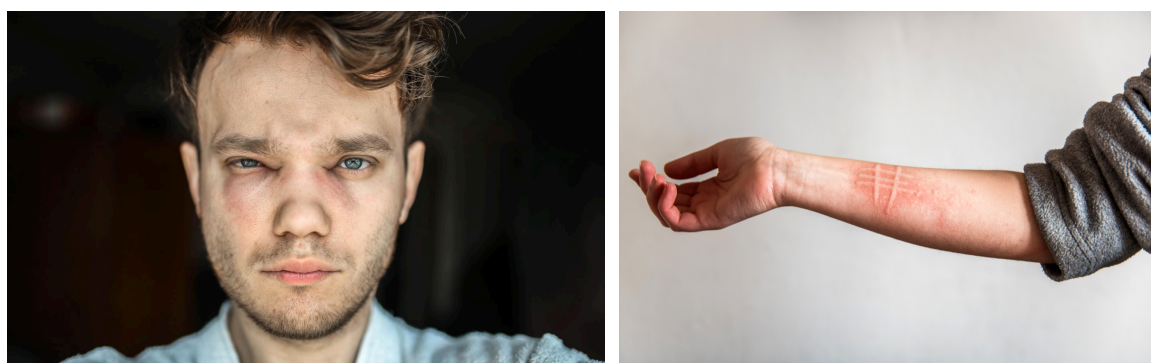
- **KRONALAŠ SPONTÁNA URTIKARIA** ii vuolggahuvvo olgguldas fáktoriin. Dát sorta lea sullii 90 % kronalaš urtikariain mat gávdnojit.
- **KRONALAŠ INDUSEREJUUVON URTIKARIA** boahat fysikálalaš sivaidda geažil (ovdamearkan liekkas, galmmas, ruohkkan dahje deaddin)

Dávdamearkkat ja gokko

DÁVDAMEARKKAT sáhttet oidnot liikkis de go skoavhlin. Skoavhllit sáhttet ihtit vaikko gokko rupmašis ja sáhttet leat ruoksadat, sáhpodan dahje ivdni sullii de go liikkis, vealtá makkár ivdni du liikkis lea. Skoavhllit lea bures ráddjejuvwon ja oidnojit de bohtaneamit liikkis. Skoavhllit sáhttet rievddadit sturrodagas, rievddadit hámis, jávkat ja fas ihtit mángga geardde. Liiki/skoavhllit dávjá saknjidit, rašit dahje muhtin háve bávččagat go guoskkahallá.

AKUHHTA DAHJE KRONALAŠ. Go lea akuhtta urtikaria, de ihttomat ja sanjáš jávket 12-24 diimmu sisa, muhto ihttomat ihtet ja jávket gitta 6 vahku. Jus dávdamearkkat leat eanas beivviid ja bistet eanet go 6 vahku, de rehkenastet ahte lea kronalaš urtikaria.

ANGIOBOHTANEAPMI sáhtta čuožžilit go lea urtikaria. Angiohtaneapmi lea bohtaneapmi čiekjalit liikkis ja ihtá dávjjimusat rapmasiidda ja baksamiidda. Go lea angiohtaneapmi, de dávjjibut spiide dahje orru deaddimin eanet go sanjáš. Angiohtaneamit sáhttet bistit gitta golbma jándora rádjái.



Govva: angiohtaneapmi ámadajus (gurut bealde), urtikaria ihtán go lea háváš (dermografisma) (olgeš bealde) (iStock).

Gávdnojuvvi

Kronalaš urtikaria lea hárvves dilli. Árvoštallojuvvo ahte sullii 1 % álbmogis lea kronalaš urtikaria, ja nissonat dohppehallet duppalit nu dávjá go dievddut. Dávda ihtá dávjá ollesolbmo agis.

Akuhtta urtikaria sáhtta leat buot agiin, sihke dievdduin ja nissoniin. Sullii 15-20 % álbmogis vásihit akuhtta urtikaria goas nu eallimis.



Govva: urtikaria julggiid manjabealde (iStock).

Prognosa ja dikšun

PORGNOA lea buorre go oažžu rievttis dikšuma ja go garvá fáktoriid mat vuolggahit dávdda. Dávda dábálaččat buorrána ieš alddis muhtin vahkus, manus dahje jagis. Sáhtta leat váttis beassat eret kronalaš urtikarias dušše go garvá dakkáriid mat vuolggahit dávdda. Muhtimin eai oba soaitte ge diehtit mat dat leat mat dutnje vuolggahit urtikaria.

DIKŠUN lea dábálaččat mángga ceahkis vai oažžu kontrolla dávdamearkkaid badjel. Rievttis diagnosa lea eaktun álgit rievttis divššu. Eanas háviid go dikšu rušmasa, de geavahuvo alla dosa antihistamiinna, ja lassin vel garvit dakkáriid mat vuolggahit urtikaria. Jus antihistamiinnain ii leat doarvá efferakta, de lea vejolašvuota systemalaš dikšumii liikedoaktára luhtte.

Eallit urtikariain

Eallit kronalaš urtikariain sáhtta leat hui hástaleaddjin, go dat sáhtta čuohtit du fysalaš čálgu, mentála dearvašvuhtii ja olmmošlaš gaskavuodaide. Dutkammat leat čájehan ahte go optimalisere divššu, de sáhtta dat mearkkašahhti buoridit eallinkvalitehta pasieantaide.

Okta dain deháleamos dinggain maid don sáhtat dahkat, lea háleštit iežat doaktáriin gávnnaht mii lea buoremus dikšuma du dávdi. Jus du dávdamearkkaid sáhtta buorebut kontrolleret, de sáhtta leat álkit birget dávddain.

Loga eanet iežat vuoigatvuodaid birra go leat kronalaš buohccin dáppe!

Leat go dus eará gažaldagat du vuoigatvuodaid birra go leat kronalaš buohcci?
Čuojat FFO vuoigatvuodatelvodni Tlf. 23 90 51 55.